

MRR/H/18(2)/08/08

MINISTER

ROZWOJU REGIONALNEGO

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 - 2013

**Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań
dotyczących mieszkalnictwa**

(ZATWIERDZAM)

-/-

Elżbieta Bieńkowska
**Minister Rozwoju
Regionalnego**

Warszawa, 13 sierpnia 2008 r.

SPIS TREŚCI:

1. Podstawa prawna	3
2. Kontekst dla działań dotyczących infrastruktury mieszkaniowej	3
3. Programowanie działań dotyczących mieszkalnictwa	4
4. Kwalifikowalność wydatków na infrastrukturę mieszkaniową	5
5. Beneficjenci	6
6. Kryteria i wskaźniki wyznaczania obszarów wsparcia, na których będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa	6
7. Monitorowanie wydatków na mieszkalnictwo	11
8. Pomoc publiczna	11

1. Podstawa prawna

Bezpośrednią podstawę prawną dla wydania niniejszych wytycznych stanowi art. 35 ust. 3 pkt 11 (wytyczne dotyczące innych spraw związanych z przygotowaniem i wdrażaniem programów operacyjnych) ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658, z późn. zm.).

Przesłanki dotyczące programowania wydatków w zakresie mieszkalnictwa współfinansowanego środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są zawarte w *Rozporządzeniu (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999* (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r.), zwanym dalej „*Rozporządzeniem 1080/2006*”.

Uszczegółowieniem zapisów *Rozporządzenia 1080/2006* są przepisy wykonawcze *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 r.), zwanego dalej „*Rozporządzeniem 1828/2006*”.

Odniesienia dla sposobu programowania interwencji funduszy unijnych stanowi *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r.), zwane dalej „*Rozporządzeniem 1083/2006*”.

2. Kontekst dla działań dotyczących infrastruktury mieszkaniowej

Ogólne zasady programowania, zatem także sporządzania programów operacyjnych na lata 2007-2013 cechuje większa niż dotąd elastyczność. Programy operacyjne, stosownie do decyzji krajów członkowskich mogą zawierać osie priorytetowe, kryteria i zasady pozwalające na wybór projektów w sposób, który gwarantuje zachowanie zintegrowanego i kompleksowego podejścia oraz koncentracji przedmiotowej i przestrzennej. Programy operacyjne mogą także określać ogólne ramy odnoszące się np. do zestandaryzowanych, w stopniu stosownym do regionalnych i krajowych uwarunkowań, tzw. operacji dotyczących zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich. Zachęca się do podejmowania różnorodnych form wspierania rozwoju miejskiego w zależności od specyficznych cech i potrzeb rozwojowych.

Rola miast w rozwoju gospodarczym i tworzeniu zatrudnienia została podkreślona również w „Strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności”¹, zwanych dalej „SWW”. Rozszerzeniem i uzupełnieniem SWW w zakresie zwiększonej roli miast w realizacji polityki spójności i polityki regionalnej jest Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Polityka spójności a miasta: wkład miast we wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy w regionach” (COM

¹ Decyzja Rady z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (2006/702/WE) Dz. U. L 291 z 21.10.2006, str.11.

/2006/ 385 z 12 lipca 2006 r.). Podkreśla się znaczenie rewitalizacji² jako istotnego czynnika wzrostu atrakcyjności miast w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Atrakcyjność miast oraz wzmocnienie posiadanego przez nie potencjału w zakresie wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy wiążą się z istotną rolą ośrodków miejskich w realizacji agendy lizbońskiej, a kwestie mieszkalnictwa stały się przedmiotem zapisów regulacji unijnych.

Biorąc pod uwagę przesłanki wynikające z charakteru polskiej przestrzeni i uwarunkowań rozwojowych, przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury mieszkaniowej/mieszkalnictwa należy rozumieć jako uzupełnienie i wzmocnienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych przez samorządy terytorialne. Stymulowanie rozwoju miast powinno być priorytetowym działaniem władz regionalnych. Dopuszcza się programowanie przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa na obszarach miejskich jak i na obszarach wiejskich, jednak należy mieć na uwadze istotne przesłanki wynikające z obejmowania tymi działaniami obszarów zdegradowanych.

3. Programowanie działań dotyczących mieszkalnictwa

Wprowadzenie możliwości finansowania projektów mieszkaniowych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zwanego dalej „EFRR”, opiera się na przyjętym wariantcie „max 3% alokacji EFRR w ramach danego programu operacyjnego” i dotyczy 16 Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013, zwanych dalej „RPO”. Podstawę dla współfinansowania inwestycji w obszarze mieszkalnictwa powinny stanowić odpowiednie zapisy w RPO.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 *Rozporządzenia 1080/2006* działania związane z mieszkalnictwem mogą być zaprogramowane jako element **operacji dotyczącej zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich** albo w ramach **osi priorytetowej w sposób szczególny dedykowanej obszarom dotkniętym lub zagrożonym degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym**. W ramach RPO można zatem zastosować odpowiednio dwa warianty programowania:

- a) w pierwszym, **poprzez zintegrowane operacje, gdzie jako operację³ należy rozumieć cały Program Rewitalizacji⁴, zwany dalej „PR”**, opracowywany przez samorząd gminny. Ze względu na długie horyzonty czasowe realizacji PR dopuszcza się możliwość etapowania realizacji PR, jednak obowiązkowe jest przedłożenie całego PR przed ostateczną decyzją o jego realizacji. PR będzie weryfikowany pod kątem kryteriów przyjmowanych przez Komitet Monitorujący. Odpowiedzialność przed Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem

² Na potrzeby niniejszych Wytycznych przyjęto, że **rewitalizacja** to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

³ Zgodnie z art. 2 *Rozporządzenia 1083/2006*, operacja to „projekt lub grupa projektów wybranych przez Instytucję Zarządzającą (IZ) danym programem lub na jej odpowiedzialność, zgodnie z kryteriami ustanowionymi przez Komitet Monitorujący (KM), i realizowanych przez jednego lub więcej **beneficjentów, pozwalające na osiągnięcie celów osi priorytetowej, do której odnosi się ta operacja**”.

⁴ Na potrzeby niniejszych Wytycznych przyjęto, że **program rewitalizacji** oznacza opracowany, przyjęty i skoordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju. Przykładem takich programów rewitalizacji są przygotowywane i realizowane przez gminy na potrzeby Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego **Lokalne Programy Rewitalizacji**.

Operacyjnym, zwaną dalej „IZ RPO”, za realizację celów określonych w PR ponosić będzie samorząd gminny,

- b) w drugim, IZ RPO wskazuje w RPO oddzielną oś priorytetową⁵ dla obszarów dotkniętych bądź zagrożonych degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym. W ramach takiej osi priorytetowej powinny zostać zdefiniowane komplementarne względem siebie tj. uzupełniające się operacje z zakresu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. **W takim przypadku dopuszcza się możliwość odrębnego programowania operacji dotyczącej mieszkalnictwa. Za całościową realizację celów założonych w osi priorytetowej odpowiada IZ RPO.**

Decyzja o wyborze wariantu należy do IZ RPO. Należy jednak przyjąć, że podejście do programowania mieszkalnictwa powinno wynikać z polityki wobec obszarów zdegradowanych i zaniedbanych. Ograniczone środki jakie mogą być przeznaczone na działania związane z infrastrukturą mieszkaniową powodują, że szczególnego znaczenia nabiera programowanie rozwoju zintegrowanego. Największe pozytywne rezultaty powinno przynieść równoczesne powiązanie wsparcia w zakresie mieszkalnictwa oraz ograniczania niekorzystnych zjawisk społecznych, ożywiania gospodarczego, aktywizacji kulturalnej, poprawy stanu środowiska, itp.

4. Kwalifikowalność wydatków na infrastrukturę mieszkaniową

Wkład EFRR przeznaczony na wydatki związane z mieszkalnictwem obejmuje wyłącznie wydatki ponoszone na renowację/modernizację (**nie obejmuje budowy nowych**) budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Środki EFRR mogą być także przeznaczone na adaptację budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów o celach niezarobkowych wykorzystywanych na cele mieszkaniowe dla gospodarstw domowych lub osób o szczególnych potrzebach. Zatem kwalifikowalność wydatków na infrastrukturę mieszkaniową będzie możliwa w dwóch aspektach:

- a) na renowację budynków mieszkalnych wielorodzinnych,
- b) na adaptację i renowację budynków na cele mieszkaniowe dla osób o szczególnych potrzebach.

Wsparcie w pierwszym przypadku (litera a) będzie obejmować remonty⁶ i modernizację części wspólnych istniejących budynków wielorodzinnych (budynek mieszkalny, w którym występują więcej niż dwa lokale mieszkalne), w tym remont i modernizację części wspólnych budynków z prefabrykowanymi elementami konstrukcyjnymi używanymi do modułowej budowy (wielkiej płyty).

Zgodnie z *Rozporządzeniem 1828/2006* za kwalifikowalne uznaje się wydatki w zakresie renowacji części wspólnych budynków obejmujące:

- a) elementy budynku: dach, elewacja zewnętrzna, stolarka okienna i drzwiowa, klatka schodowa, korytarze wewnętrzne/ zewnętrzne, wejścia i elementy jego konstrukcji zewnętrznej, winda,

⁵ Zgodnie z art. 2. *Rozporządzenia 1083/2006* oś priorytetowa to „jeden z priorytetów strategii zawarty w Programie Operacyjnym, obejmujący grupę powiązanych ze sobą operacji posiadających określone mierzalne cele”.

⁶ Definicja remontu zgodnie z art. 3 ust. pkt 8 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.).

- b) instalacje techniczne budynku,
- c) podniesienie efektywności (oszczędności) energetycznej budynku (termomodernizacja).

W drugim przypadku (litera b) z EFRR mogą być wspierane działania mające na celu przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu poprzez renowację i adaptację budynków istniejących, stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych. Zaadaptowane pomieszczenia na cele mieszkaniowe są przeznaczone dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub dla osób o szczególnych potrzebach. Do kompetencji IZ RPO należy dookreślenie, przy uwzględnieniu specyfiki rozwiązań dla danego RPO, następujących pojęć „przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu”, „gospodarstwa domowe o niskich dochodach” i „osoby o szczególnych potrzebach”.

Biorąc pod uwagę zapisy art. 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 roku o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. Nr 251, poz. 1844) wyklucza się uzyskanie jednoczesnego wsparcia na to samo przedsięwzięcie ze środków EFRR i krajowych środków o specjalnym przeznaczeniu.

5. Beneficjenci

Lista beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się w o wsparcie w zakresie finansowania inwestycji mieszkaniowych zostanie szczegółowo określona przez IZ RPO w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych*. Rodzaje beneficjentów wymienionych w dokumentach programowych powinny mieścić się w katalogu poniżej wskazanych typów potencjalnych beneficjentów.

Do potencjalnych beneficjentów w zakresie renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz adaptacji budynków na cele mieszkalne, należą:

- a) jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- b) jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną,
- c) spółdzielnie mieszkaniowe,
- d) wspólnoty mieszkaniowe,
- e) Towarzystwa Budownictwa Społecznego,
- f) inne jednostki organizacyjne ujęte w lokalnym programie rewitalizacji, które posiadają prawo do dysponowania daną nieruchomością,
- g) instytucje i organizacje (w tym organizacje pozarządowe) zajmujące się walką z bezdomnością, mieszkaniem chronionymi (np. dla wychodzących z więzień),
- h) kościoły i związki wyznaniowe (jeśli będą tworzyć placówki dla bezdomnych i mieszkania chronione),
- i) podmioty nie działające dla zysku, zajmujące się integracją różnych grup społecznych.

6. Kryteria i wskaźniki wyznaczania obszarów wsparcia, na których będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa

6.1 Uwarunkowania

Zgodnie z zapisami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 wymiar miejski realizacji polityki spójności w Polsce w tym okresie programowania będzie

realizowany m.in. poprzez promowanie wewnętrznej spójności obszarów miejskich, mające na celu ograniczenie wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych wewnątrz dużych ośrodków miejskich oraz wzmacnianie procesu odbudowy gospodarczego potencjału miast. Wspierane będą działania obejmujące odnowę środowiska fizycznego, rewitalizację terenów przemysłowych, ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego i historycznego, propagowanie przedsiębiorczości i rozwój lokalnego zatrudnienia w ramach wspólnych, zrównoważonych strategii. Ze względu na zdiagnozowany deficyt ilościowy i jakościowy istniejącego zasobu mieszkaniowego, jednym z elementów rewitalizacji miast będzie wspieranie działań mających na celu renowację mieszkalnictwa na obszarach dotkniętych lub zagrożonych degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym.

6.2 Kryteria wyboru obszarów objętych działaniami z zakresu mieszkalnictwa

Komisja Europejska w art. 47 ust. 1 *Rozporządzenia 1828/2006* określiła kryteria w oparciu o które będą definiowane obszary objęte interwencją w zakresie mieszkalnictwa. Biorąc pod uwagę specyfikę polskich uwarunkowań rozwojowych, w szczególności na obszarach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne oraz stan infrastruktury mieszkaniowej, liczbę kryteriów ograniczono do następujących (zob. też Tabela):

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- c) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- d) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- e) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Wybrane kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględnienia sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną (infrastrukturalną).

Inwestycje w zakresie mieszkalnictwa mogą być realizowane **wyłącznie** na wyznaczonych (wyodrębnionych) obszarach wsparcia spełniających łącznie co najmniej trzy z powyższych kryteriów.

Zgodnie z wymogiem art. 47 ust. 1 *Rozporządzenia 1828/2006* każde z wymienionych kryteriów zostało opisane za pomocą wskaźników/wskaźnika. Lista wskaźników w ujęciu regionalnym (województwa) oraz ich wartości referencyjne zostały uzgodnione z Komisją Europejską.

Poniższe tabelaryczne zestawienie tworzy wachlarz kryteriów i wskaźników, które stanowią propozycje dla IZ RPO. Wyboru kryteriów dokonuje IZ RPO i wraz ze wskaźnikami i przypisanymi do nich wartościami referencyjnymi, uwzględnia je w Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO. W przypadku dwóch kryteriów opisanych przez dwa wskaźniki („Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń” oraz „Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego”), IZ RPO dokonuje wyboru i każdemu z kryteriów przyporządkowuje przynajmniej jeden wskaźnik.

Wartości referencyjne pochodzą ze statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny, Rocznik statystyczny województw – dane za rok 2006 i Narodowy Spis Powszechny – dane z roku 2002) oraz statystyk policyjnych (baza danych TEMIDA – dane za rok 2006). Wartość referencyjna wskaźnika jest stała i nie będzie podlegać corocznej aktualizacji (dane za 2006 r., czyli „start programu”). Niemniej jednak nie wyklucza się możliwości aktualizacji przedmiotowych Wytocznych w zakresie wartości referencyjnych w ramach przeglądu strategicznego⁷ dokumentów programowych, w tym Regionalnych Programów Operacyjnych.

⁷ Przegląd programów operacyjnych zgodnie z art 33 Rozporządzenia 1083/2006.

Zgodnie z przyjętą metodą, za obszary kwalifikujące się do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa należy uznać tylko te, dla których wartości wskaźników są większe (w przypadku wskaźnika „liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób – mniejsze) niż wartość referencyjna dla całego województwa, wynikająca z poniższej tabeli. Dostarczenie danych i udowodnienie spełnienia wymaganych kryteriów ciąży na beneficjencie, który wnioskuje o wsparcie środkami z RPO inwestycji w zakresie mieszkalnictwa. Dane, którymi posługuje się beneficjent mogą pochodzić ze źródeł wskazanych w tabeli (poniższa tabela zawiera rekomendowane źródła danych dla beneficjentów) bądź innych dostępnych. Dla opisanego obszaru, na którym planowane jest wsparcie w zakresie mieszkalnictwa beneficjent może oprzeć się o dane nowsze niż dane dla zdefiniowanych wartości referencyjnych. W każdym przypadku za weryfikację danych oraz sposobu ich pozyskiwania odpowiedzialna jest IZ RPO.

Pozyskanie danych statystycznych dla jednostek administracyjnych mniejszych niż gmina często jest trudne. Dlatego też niezbędne może okazać się przeprowadzenie badań, analiz i ankiet na badanym terenie bądź w całym mieście. Takie metody zbierania danych pozwalają w sposób rzetelny i dokładny określić obszar interwencji oraz prawidłowo zidentyfikować występujące w nim problemy. Do pozyskania przedmiotowych danych potrzebna jest współpraca różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji. W razie potrzeby beneficjent może uzupełniać informację ilościową o opis jakościowy sytuacji na danym obszarze.

6.3 Tabela kryteriów, wskaźników i ich wartości referencyjnych.

Kryterium	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń		Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego	
Wskaźnik	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. nieletnich	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Udział budynków bez wodociągu/do ogólnej liczby budynków (w %)	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/do ogólnej liczby budynków (w %)
Źródło danych wyznaczenia średniej	dane za 2006 (RSW)	dane za 2006 (RSW)	dane za 2006 (RSW)	dane za 2006 (TEMIDA)	dane za 2006 (RSW)	dane za 2002 (NSP)	dane za 2002 (NSP)
POLSKA	74	4,7	33,8	37,4	9,5	8,0	84,8
DOLNOŚLĄSKIE	65	4,5	41,4	76,3	10,5	2,4	86,6
KUJAWSKO-POMORSKIE	107	5,9	32,7	27,0	9,0	4,8	86,4
LUBELSKIE	90	5,5	26,4	19,0	6,9	16,7	85,8
LUBUSKIE	104	4,7	38,4	25,7	10,5	3,4	88,1
ŁÓDZKIE	73	5,0	30,9	32,1	9,4	11,1	85,9
MAŁOPOLSKIE	56	3,5	32,3	32,4	8,9	6,2	81,6
MAZOWIECKIE	70	4,7	36,6	40,2	11,8	13,7	81,0
OPOLSKIE	55	4,1	31,2	23,6	8,9	1,8	91,2
PODKARPACKIE	83	5,8	19,7	10,2	6,7	9,1	83,8
PODLASKIE	93	3,9	23,2	18,5	7,4	14,3	86,6
POMORSKIE	73	4,3	41,0	48,0	10,4	2,2	80,0
ŚLĄSKIE	52	3,7	39,3	41,5	9,1	2,5	88,0
ŚWIĘTOKRZYSKIE	92	6,5	32,0	22,4	8,3	15,9	85,9
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	108	6,5	34,3	33,4	7,8	6,6	89,1
WIELKOPOLSKIE	62	3,6	30,9	51,0	10,2	3,2	84,2
ZACHODNIOPOMORSKIE	83	5,7	35,8	57,1	12,4	2,0	86,3
Wartość dla obszarów objętych wsparciem	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie poniżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej
Definicja wskaźnika	Osoby, które zgodnie z ustawą z	Stopę bezrobocia długotrwałego	Ilość przestępstw stwierdzonych	Ilość czynów karalnych	Ilość zarejestrowanych	Budynek wyposażony w	Ilość budynków mieszkalnych

	12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej	rozumie się jako stosunek liczby osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59, mężczyźni 18-64)	ogółem	popelnionych przez nieletnich, przy czym za nieletniego uważa się osobę, która w chwili popelnienia czynu miała ukończone 13 lat, ale nie ukończyła 17 lat	podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	wodociąg - budynek, w którym wszystkie, bądź niektóre mieszkania posiadają kran z wodą bieżącą (bez względu na to czy jest to zimna czy ciepła woda), lub jest on poza mieszkaniem -ale wewnątrz tego budynku np. w korytarzu. Według długości przewodów rozdzielczych doprowadzających wodę od źródła (ujęcia wody) do budynku rozróżnia się instalację jako: - sieciową urządzenie lokalne	powstałych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych
Rekomendowane źródła danych dla beneficjentów	Ośrodki Pomocy Społecznej	Urząd Statystyczny/ Powiatowy Urząd Pracy	Komendy Policji	Komendy Policji	Urząd Statystyczny	Dane administracyjne	Dane administracyjne

7. Monitorowanie wydatków na mieszkalnictwo

Środki na mieszkalnictwo są programowane w ramach kategorii interwencji 78 - *Infrastruktura mieszkaniowa* (wykaz kategorii interwencji znajduje się w Rozporządzeniu 1828/2006). W ramach tej kategorii mieszczą się wyłącznie operacje wymienione w katalogu zawartym w art. 47 *Rozporządzenia 1828/2006*.

Bez względu na fakt, że działania rewitalizacyjne, których elementem może być wsparcie mieszkalnictwa, są ujmowane w kategorii 61 – *zintegrowane projekty odnowy miejskiej/ wiejskiej*, wydatki na mieszkalnictwo muszą być wykazywane odrębnie w kategorii 78. Wymóg odrębnego ujmowania przedmiotowych wydatków w kategorii 78 jest podyktowany **koniecznością monitorowania wielkości środków wydatkowanych na mieszkalnictwo (limit max 3%)**. Wydatki kategorii 78 będą specjalnie oznaczone i agregowane w krajowym systemie informatycznym monitoringu i kontroli funduszy UE w okresie 2007-2013.

8. Pomoc publiczna

W opisywanych w Wytocznych działaniach z zakresu mieszkalnictwa może wystąpić pomoc publiczna. Pomoc ta będzie udzielana zgodnie z wydanym na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego w *sprawie pomocy udzielanej na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych*.